

Ingeniøren

Første henvendelse til ugebladet "Ingeniøren" (som Niels i kraft af medlemskab har modtaget og læst - specielt den meget humoristiske "Bagsiden" - siden 1963) var foranlediget af megen presseomtale omkring nordmanden Roger Pihl ved udgivelsen af sin bog "Guide til Danmarks Bjerge".

Følgende mail afsendes.

Kære Lynch

Genmæle.

For tiden fører en hvis nordmand sig frem i såvel æter- som landbårne medier med påstande om danske højdepunkter, som han ene og alene har besejret.

Ganske vist har Roger Pihl en herlig oplysende og humoristisk facon, men det nager og ærgrer nu alligevel lidt det der med en nordmand.

I hans første udgivelser af to små hefter for et par år siden fremgik det, at han havde besteget alle højdepunkter over 100 m i Danmark, og det drejede sig dengang om 40 - 50 stykker.

Jeg kan fremlægge en fortegnelse over 519, dels 360 navngivne og dels 157 unavngivne højdepunkter. Og der findes mange flere.

I hans nyligt udkomne bog er der en fortegnelse over 184 navngivne punkter og ingen garanti for, at de alle er besteget.

Så det der med alle punkter over 100 m

I min egenskab af selvbestaltet formand for et sammenrend af ærede medlemmer i "Sammenslutningen af Danske Postamentsøgere" skal jeg ikke undlade at gøre opmærksom på vore bedrifter i form af en systematisk opsøgning af højdepunkter, såkaldte trigonometriske stationer, som alle har et postament af sædvanligvis granit.

Vi har gennem intense kortstudier og lidt hjælp fra KMS fundet frem til, at der findes 327 af slagsen stående i et elegant trekantnetværk, der dækker hele landet.

Indtil nu har vi opsøgt og fotograferet 237 postamenter.

En særdeles interessant og lærerig fritidsbeskæftigelse.

Mange af disse postamenter dukker da også op på nordmandens billeder i bogen.

Se venligst vor hjemmeside, www.postamenter.dk og bliv meget klogere.

I et sluttede afsnit afslører Roger Pihl, hvilke 10 bestigninger, han finder mest krævende. Jeg kender selv de 7 af dem, men har en lidt anden rækkefølge, idet Sukkertoppen ved Gl.Rye indtager en absolut førsteplads hos mig.

Med venlig hilsen

Niels Gundersen

Hobro

Bagsidens muntre redaktør Lynch sender mit genmæle videre til forlaget og forfatteren. Efter et par udvekslinger "bilægges" i bedste forståelse og fordragelighed.

Men i et par lidt senere numre viser det sig, at jeg har ramt et af Lynch's yndlingsemner, idet følgende artikler fremkommer.

BAGSIDEN

Ingeniørens Bagside
Postboks 373,
1503 Kbh. V
bagsiden@ing.dk

Ingeniøren 3.6.2005 [nr. 22]

Vi har mindst 519 fjelde

– over kote 100. Men kun de 184 var værd at skrive hjem om

[topmøde

Min berettigede hyldest til geodæten *Thomas Bugge*, hvis trianguleringer i 1700-tallet bidrog væsentligt til at tegne det første troværdige Danmarks-kort og hvad deraf fulgte, var som nævnt (Bagsiden nr. 20) forårsaget af en mail fra ingen ringere end formanden for "Sammenslutningen af Danske Postamentsøgere" *Niels Gundersen* i Hobro.

Han skrev egentligt for at fortælle, at nordmanden *Roger Pihls* herlige billed- og historiebog "Guide til Danmarks bjerge" (som mærkeligt nok endnu ikke er udsolgt fra forlaget "Introite!") uberegtiget påstår, at vi kun har 184 højdepunkter over 100 meter. Foreningen kan nemlig fremlægge en fortegnelse

over 519 – heraf 360 navngivne – punkter over denne magiske kote, og der findes faktisk endnu flere, fremgår det.

Egentlig ærgrer det jo *Niels Gundersen*, at det er en nordmand, der fører sig frem som ekspert i danske fjelde, når nu hans forening ved så meget om vores topografi ved systematisk at opføre postamenterne på de trigonometriske stationer. Gennem intense kortstudier (og lidt hjælp fra Kort- & Matrikelstyrelsen) har man fundet frem til, at der findes 327 af slagsen, placeret i et elegant trekantetværk, der dækker hele landet. Indtil nu har medlemmerne opsøgt og fotograferet 237 af disse postamenter, der fortrinsvis er af granit.

Jeg kan i øvrigt anbefale foreningens fortrinlige hjemmeside, www.postamenter.dk

Roger Pihl svarer med at henvise til, at han skriver i sin bog, at han har baseret sine bestigninger på Kort- & Matrikelstyrelsens 1:100.000 kort – samt at højdepunkterne skulle have et navn. "Ellers er det ligesom ikke et sted". I umiddelbar nærhed af sådanne toppe findes gerne flere højdepunkter over 100 meter som en del af et højtliggende landskab, men det gør dem ikke værdige til selvstændig omtale.

Hvis *Roger Pihl* havde taget udgangspunkt i 1:25.000-kortet, havde han fundet langt flere 100 meter-toppe, men spørgsmålet er, om der havde været ret meget mere at fortælle. Hans vellykket gennemførte projekt har været at bestige og fortælle de mange interessante historier, der knytter sig til Danmarks høj-

depunkter – ikke at drive videnskab eller statistik.

Desuden kan man diskutere definitionen på et selvstændigt højdepunkt, hvilket i øvrigt efter sigende netop er sket på foranledning af foreningen "Ejer Bavnehøjs Venner". Men dette tekniske spørgsmål må vi vende tilbage til ved en senere lejlighed, for nu er pladsen ved at slippe op i denne uge.

Til beroligelse for de mange læsere, som er bekymrede for om topfolkenes strid kan få konsekvenser for de venskabelige relationer til vort broderfolk i Norges klippeland, kan jeg oplyse, at kommunikationen mellem *Niels Gundersen* og *Roger Pihl* er endt fredeligt med gensidig højagtelse og venskabeligheder mellem tydeligvis beslægtede ånder. [Lynch]

△ TREKANTKORT. Fra hjemmesiden "postamenter.dk" har vi snuppet et udsnit af det triangulerede Danmarks-kort, bl.a. med redaktørens yndlingspostament i ni meters højde yderst på Knudshoved Odde.

Det trekantede Danmark

Mange af vore gamle postamenter er et besøg værd

[kartografi

Det stod mig ikke klart, at andre end jeg kunne have den særlige tilbøjelighed at ville dvæle ved de gamle granitpostamenter på diverse bakketoppe og derfra spejle rundt i landskabet med den historiske følelse af at befinde sig ved et fikspunkt i det store videnskabelige landmålingsprojekt, som Videnskabernes Selskab satte i værk i sidste halvdel af 1700-tallet.

Det er som at trykke hånd med den navnkundige matematiker, astronom og geodæt *Thomas Bugge* (1740-1815), der har en stor del af æren for projektet. God gået du gamle! Nu har vi et danmarks-kort!

Et postament er en lav sokkel i hvis top er markeret et punkt, som har været brugt under opmålingen af landet ved såkaldt triangulering. Som bekendt behøver man kun én sidelængde og to vinkler for at definere en trekant, og det er just efter det princip at hele Danmark blev opdelt i trekanter, da bl.a. *Thomas Bugge* i sin tid skaffede os sikker viden om landets form og udstrækning.

Men så landede et brev fra vor læser i Hobro, *Niels Gundersen*, som er intet mindre end "selvbestaltet formand for et sammenrend af ærede

medlemmer i Sammenslutningen af Danske Postamentsøgere", i Bagsidens mailboks. Anledning var min omtale af normanden *Roger Pihls* charmerende og nyttige bog "Guide til Danmarks bjerge" (Bagsiden nr. 17).

Formanden har visse indvendinger imod *Rogers Pihls* angivelse af 184 navngivne danske toppunkter over 100 meter – der er mange flere, mener han. Men det spørgsmål og *Roger Pihls* kommentarer vender vi tilbage til i et senere nummer. For lad os lige dvæle et øjeblik ved postamenterne, hvoraf den nævnte forening har fundet 327, som

altså står i et trekantetværk, der dækker hele landet.

Niels Gundersen sender et portrætfoto fra postamentet på toppen af Søhedens Bakke i 112 meters højde. Netop der har jeg ikke været, og mit personlige yndlingspostament står slet ikke så højt. Det tager os til gengæld gerne to en halv time i det tidlige forår at nå frem til det. Nemlig de 10-12 km fra p-pladsen i Knudskov ud til enden af Sydsjællands garanteret smukkeste vandretur til den yderste knold af Knudshoved Odde. Postamentet står vel kun 10-15 m oppe, men hvilken udsigt!

△ SMUKT POSTAMENT. Redaktørens yndlingspostament står yderst på Knudshoved Odde.

Herfra kunne *Thomas Bugge*, hvis han da nogensinde var her, tegne videre på sine trekanter ved at sigte over til Karrebæksminde mod nord og Femø mod syd. Det samme gør vi andre, mens vi nyder den høje himmel, lærkesangen, lyset over vandet til alle sider og vor medbragte mad – samt en kølig pilsner.

Også det sidste håber jeg tilkom *Thomas Bugge*. [Lynch]

△ HØJT POSTAMENT. Formand *Niels Gundersen* ved postamentet på Søhedens Bakke på 112 m.

I forbindelse med sejltur til Enehøje i Nakskov Fjord og beretning om vore kvaler med at få adgang til Fænø, bringes følgende artikel.

Fænøs hemmelige postament mangler

Hvorfor skjuler Flemming Schou øens fredede kulturminde for offentligheden?

Lugens mysterium

Min uskyldige omtale af årets økuller-ekspedition til Omø (Bagsiden nr. 32) har – foruden opklaringen af mysteriet om svaletandingspladserne (Bagsiden nr. 34) – givet endnu en reaktion, nemlig fra den selvbestaltede formand for den veldædige organisation "Sammenslutningen af Danske Postamentsøgere", ingeniør *Niels Gundersen*. Han er glad for, at jeg i artiklen nævner det smukke postament på Omø, men gør opmærksom på, at hans sammenslutning har et problem.

Afhensyn til læsere fra GPS-alderen bør jeg nok lige repetere, at et postament er en søjle af granit eller murværk, gerne ca. en meter høj, der står på et højt punkt i landskabet og har tjent som fikspunkt ved opmålingen af Danmark ved såkaldt triangulering. De er altså punkter i det net af trekanten, der i sin tid blev brugt til præcis opmåling af landet, så man kunne tegne et rimeligt nøjagtigt landkort. Før da anede man ikke præcist, hvordan landet egentlig så ud.

I Danmark findes 329 postamenter på udvalgte høje punkter i landskabet. De er solidt placeret i et fundament og på toppen er indstøbt en metalknap, som viser den nøjagtige position. Postamentene – og grunden omkring "i tre alens afstand" – er alle fredet, og det er især forbudt at tænde ild i nærheden.

Placeringen af disse målepunkter er vist som en trekant med en prik på alle Kort- & Matrikelstyrelsens kort. Postamentsammenslutningen har sat sig som mål at opsøge og bringe billeder af hver eneste postament på hjemmesiden postamenter.dk (og det gør de såmænd bare for sjov, hvis nogen skulle spørge).

Nu til problemet: Af de 329 trigonometriske stationer mangler postamentsøgerne kun at besøge og fotografere ganske få. De ligger på mere eller mindre tilgængelige øer, hvoraf Hesselø og Fænø betegnes som de vanskeligste. Også de tre postamenter på Ærø er af en eller anden grund endnu uforgræfede, men hertil regner foreningen med

at drage i samlet flok, så også denne hvide plet på postamentkortet kan fjernes.

Postamentet på den lille ø Enehøje i Nakskov Fjord blev for kort tid siden indlemmet i billedsamlingen af Niels og hans svoger Johannes (der naturligvis også er ingeniør), og vi kan derfor idag bringe det enestående foto af denne raritet! De to blev, efter aftale med skipperen, sat i land af postbåden "Vesta" under dens tur fra Nakskov til Albuen og havde et par timer til at udforske øen. Den har i sin tid været beboet af grøndlandsfareren og forfatteren *Peter Freuchen* og kan stadig fremvise hans porttal af hvalkæber.

Desuden håber Niels' lillebror Peer, der har en fortid som luftkaptajn og gode forbindelser, at kunne skaffe et fotografi postamentet på Hesselø, der ligeledes mangler i samlingen, fortæller Niels Gundersen.

Næ, den hårde nyser ser ud til at være at få lov til at opsøge og forevige postamentet på Fænø, der ligger i Lillebælt. Øen er privatejet og har ikke

ordinær færgeforbindelse. En skriftlig anmodning om tilladelse til at besøge øen og fotografere postamentet er blevet afslået. Fænø ejes gennem firmaet "Møllehegnet Holding" af *Flemming Schou*, der for nyligt blev nævnt blandt landets 20 mest velhavende borgere.

Her er det vi på befolkningens vegne – og især på alle interesserede ingeniørers – må spørge *Flemming Schou*, hvorfor han absolut vil beholde synet af denne naturvidenskabeligt interessante, fredede,

og i grunden folkeejede, raritet for sig selv?

Ikke, at vi så meget som vil antyde, at der måske foregår noget lyssky på hans private ø. Men man har jo før hørt om øejere, der troede at kunne råde uindskrænket over fredede områder, indtil de fik myndighedernes på nakken... Mistroiske sjæle kunne endog finde på at spørge, om postamentet overhovedet findes endnu, eller om der f.eks. er anlagt en helikopterlandingsplads på stedet? [Lynch]